

MARXA EXPLORATÒRIA

PEL VESSANT EST DEL PUIG DEL CASTELL DE SANT BOI DE LLOBREGAT

Informe de l'activitat i de les conclusions

Març 2021

Promoció: **Ajuntament de Sant Boi de Llobregat**

Disseny, dinamització de l'activitat i redacció de l'informe: **Equal Saree**

AJUNTAMENT DE
SANT BOI DE LLOBREGAT

ÍNDEX

0. FITXA TÈCNICA	3
1. DESCRIPCIÓ DE LA SESSIÓ	4
2. DESCRIPCIÓ DEL RECORREGUT	5
3. DETECCIÓ DE NECESSITATS I PROPOSTES DE LES VEÏNES	6
4. PLÀNOL-RESUM DE RESULTATS	17

MARXA EXPLORATÒRIA

PEL VESSANT EST DEL PUIG DEL CASTELL DE SANT BOI DE LLOBREGAT

0. FITXA TÈCNICA

DATA: 25 de març de 2021

HORA: 18.15h

DURADA: 2 hores

PARTICIPANTS: En total van van participar 8 veïnes, d'edats compreses entre 37 i 70 anys, 2 tècniques municipals, 2 dinamitzadores i una persona de suport.

- Najat Bensar (Associació Ibn Rochd)
- Nien Boots (veïna)
- Esperança Fernández (veïna)
- Meriem Sebiya (Associació Al Farah)
- Encarni Cid (Consell participació districte)
- Isabel Herrero (Associació veïnal La Unió)
- Mireia Mendoza (Consell participació districte)
- Patricia Andrés (veïna)
- Manuela Herrera (Participació, Ajuntament de Sant Boi de Llobregat)
- Maria Salinas (Urbanisme, Ajuntament de Sant Boi de Llobregat)
- Dafne Saldaña (Dinamitzadora Empresa externa Equal Saree)
- Julia Goula (Dinamitzadora Empresa externa Equal Saree)
- Maite Gabilondo (Fotografies i registre participants Empresa externa Equal Saree)

Figura 1. Fotografia del grup de participants a la marxa exploratòria de Sant Boi.

1. DESCRIPCIÓ DE LA SESSIÓ

Les marxes exploratòries són una metodologia feminista participativa i dinàmica que, al llarg dels anys que va nèixer entre les dècades de 1980 i 1990 al Canadà i que s'ha anat estenent i adaptant a diferents contextos. Consisteixen en unes visites a peu amb les persones (generalment dones o persones no binàries) que viuen, treballen o fan altres activitats a un territori concret.

La marxa exploratòria pel vessant est del puig del castell vol oferir un espai de trobada i de diàleg entre les veïnes de Sant Boi amb l'objectiu de reflexionar sobre l'impacte del disseny de l'espai públic en la vida quotidiana, específicament abordant les qüestions de l'accessibilitat, els espais de relació i la percepció de (in)seguretat. Aquesta marxa, a més, té l'objectiu d'informar a les veïnes sobre la proposta de modificació de la planificació urbanística del vessant est del puig del castell per tal d'incorporar les seves propostes en el desenvolupament.

Les veïnes van ser convocades a l'equipament Can Massallera, al c/Mallorca 30. Un cop van arribar les participants i es va donar la benvinguda, l'empresa externa Equal Saree va fer una breu explicació introductòria sobre què significa aplicar la perspectiva de gènere a l'urbanisme i sobre la metodologia de les Marxes exploratòries, amb l'objectiu d'enfocar la mirada de cara al recorregut pel vessant est del puig del castell. Així mateix, es va crear un grup de WhatsApp a través del qual les veïnes havien de compartir fotografies dels elements urbans i comentaris durant el recorregut. Finalment, es va iniciar el recorregut, que tenia preestablertes 8 parades principals, que es van anar adaptant durant l'activitat segons les experiències i necessitats de les participants.

Figura 2. Introducció inicial sobre la metodologia de marxes exploratòries a Can Massallera.

2. DESCRIPCIÓ DEL RECORREGUT

El punt d'inici de la marxa exploratòria és Can Massallera. La primera parada de la marxa es fa a l'encreuament del C/ Mallorca amb el C/ Mossèn Pere Tarrés i, seguidament, ascendim per C/ Mossèn Pere Tarrés fins a C/ Cerdanya. Creuem el carrer i pugem les escales fins a C/ Sant Pere Més Alt. Passem pel colze del C/ Sant Pere Més Alt i seguim fins arribar a les escales que connecten amb C/ Sant Pere. Baixem les escales i arribem a un punt des d'on tenim vistes, a la dreta, sobre el futur parc i el C/ Bonaventura Calopa i, a l'esquerra, veiem Villa Rosita. Girem a la dreta per C/ Sant Pere fins a la Baixada del Mas de les Flors, on es troba l'entrada a Can Julià. Girem pel C/ de Rafael Julià i Rosés (perllongació del C/ Mallorca) fins arribar de nou a C/ Mossèn Pere Tarrés on finalitza el recorregut.

A continuació s'inclou el mapa del recorregut destacant els punts de parada.

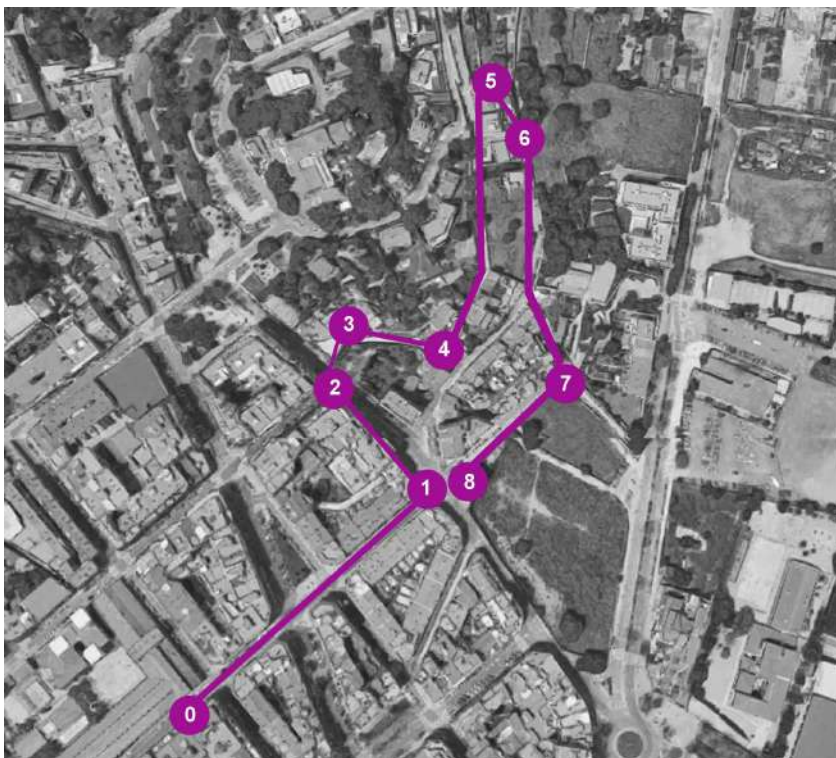

Figura 3. Plànol del recorregut de la Marxa exploratòria del puig del Castell.

Durant el recorregut s'expliquen les transformacions que contempla la modificació del planejament urbanístic amb l'objectiu d'incorporar les aportacions de les veïnes tenint en compte la seva experiència com a persones que habiten quotidianament el barri. Per tant, les aportacions que es descriuen al següent apartat inclouen tant aspectes relacionats amb l'estat actual de l'àmbit com propostes sobre la futura transformació.

Figura 4. Grup de veïnes durant la marxa exploratòria.

3. DETECCIÓ DE NECESSITATS I PROPOSTES DE LES VEÏNES

A continuació es fa una descripció de les aportacions que les veïnes van fer durant el recorregut acompanyades de les fotografies.

1. C/ Mallorca amb C/ Mossèn Pere Tarrés

La primera parada de la marxa es va fer a la vorera de la cantonada entre el C/ Mallorca amb C/ Mossèn Pere Tarrés. En aquest punt, una dinamitzadora explica els objectius principals de la modificació del planejament: les connexions transversals entre l'eixample i el nucli antic, la reducció de les afectacions a les edificacions i parcel·les existents i la generació d'un nou parc amb continuïtat. Parlem d'aquest punt com un possible enllaç entre l'eixample i el nucli antic, amb la possibilitat de la generació d'una nova plaça que doni un accés més digne al nucli antic. Les veïnes s'imaginen la transformació de l'actual "illeta" en un espai d'estada amb algun element per seure.

Figura 5. El pas de vianants existent al C/ Mossèn Pere Tarrés no correspon amb els recorreguts quotidians.

Així mateix, el pas de vianants existent no es troba ubicat adequadament en relació als recorreguts quotidians. Hauria de situar-se per donar continuïtat al C/ Mallorca i per connectar amb el C/ Sant Pere. També es comenta que la dimensió actual de les voreres

del C/ Sant Pere és insuficient i que s'hauria de transformar en un carrer de plataforma única.

Figura 6 “Illeta” que es proposa transformar en una plaça d'enllaç entre l'eixample i el nucli antic.

Figura 7. Manca de connexió per a vianants a l'encreuament del C/ Mallorca i C/ Mossèn Pere Tarrés.

2. C/ Mossèn Pere Tarrés amb C/ Cerdanya

En aquest punt s'explica la previsió de perllongar el C/ Cerdanya a nivell fins connectar-lo a la mateixa cota amb el C/ Sant Pere Més Alt, evitant la connexió mitjançant escales, que actualment no permet una mobilitat accessible. Les veïnes valoren positivament la modificació del planejament que preveu adaptar el traçat del nou carrer a l'orografia i respectant al màxim les edificacions i la parcel·lació existent.

Figura 8. Punt on es preveu donar continuïtat al C/ Cerdanya.

Respecte al C/ Mossèn Pere Tarrés, les veïnes apunten la importància que sigui un espai ben il·luminat i amb voreres àmplies per tal de garantir la percepció de seguretat i l'autonomia. Destaquen la velocitat excessiva dels vehicles i la manca de visibilitat dels vianants com una qüestió que actualment genera inseguretat en aquest carrer. Especialment fan referència a la poca visibilitat dels vianants a l'hora de travessar pels passos de vianants i que consideren perillosa.

Es destaca la millora de la barana de les escales que connecten amb C/ Sant Pere Més Alt (s'ha substituït per una barana permeable que permet major visibilitat), ja que calen actuacions provisionals per millorar la seguretat fins a la implementació definitiva de les obres, que pot allargar-se en el temps.

Figura 9. Millora de les escales de connexió amb el C/ Sant Pere Més Alt.

3. Final actual del C/ Sant Pere Més Alt

Arribem a aquest punt pujant per les escales quan ja comença a fosquejar. Les veïnes apunten que, tot i que encara hi ha llum natural, sembla que a la nit serà un espai poc il·luminat. La majoria d'elles no han passat mai per aquest espai i consideren que genera percepció d'inseguretat a la nit degut a la poca concurrència de persones.

Figura 10. Final actual de C/ Sant Pere Més Alt. Percepció d'inseguretat per poca il·luminació i vitalitat.

Figura 11. Tram de C/ Sant Pere Més Alt. Murs cecs i alts.

Continuem pel C/ Sant Pere Més Alt, es tracta d'un carrer sense sortida, amb murs cecs i alts a les dues bandes en alguns trams. Les participants comenten que no és un lloc de pas i que només utilitzen les persones que hi viuen. Veuen complicat donar-li vitalitat en la situació actual i serà positiva la intervenció de connectar a nivell amb el C/ Cerdanya. Amb la intervenció esperen que hi hagi una sensació de major obertura i visibilitat.

4.a. Colze C/ Sant Pere Més Alt

S'explica la intenció de transformar aquest colze en una transició més amable, reduint l'angle actual per tenir major visibilitat d'ambdues bandes del C/ Sant Pere Més Alt. Les veïnes ho valoren positivament i emfatitzen que aquest punt hauria d'estar ben il·luminat.

Figura 11. Colze del C/ Sant Pere Més Alt.

4.b. C/ Sant Pere Més Alt

El tram del C/ Sant Pere Més Alt des del colze fins a les escales de connexió amb el C/ Sant Pere és un dels punts on recollim més aportacions, especialment a la percepció de seguretat i a la vitalitat.

Les veïnes expressen que és un carrer que eviten recórrer a la nit, especialment si van soles. Els principals motius d'inseguretat tenen a veure amb les característiques actuals del carrer i dels elements urbans. En primer lloc, es tracta d'un tram de carrer molt llarg sense cap carrer transversal, amb un mur cec d'una banda i amb espais sense edificar de l'altra banda. De les edificacions existents, només als extrems hi ha entrades als habitatges, tota la part central del tram està composta per les façanes posteriors de les edificacions. En aquest sentit, es proposa que les futures edificacions tinguin l'accés en aquest carrer per potenciar la concurrència de persones. Aquest conjunt de circumstàncies genera la percepció de que en cas de necessitat, seria molt difícil demanar ajuda o poder escapar. Aquesta situació s'agreuja en cas de necessitar un recorregut adaptat, ja que la primera connexió que trobem amb els carrers a cota superior o inferior es realitza mitjançant escales no accessible.

Figura 12. Façanes posteriors dels edificis a C/ Sant Pere Més Alt.

També es detecten problemes de visibilitat en alguns punts del carrer, on les veïnes proposen la instal·lació de miralls per tenir major angle de visió. Així mateix les veïnes detecten que és un carrer fosc, ja que la il·luminació és insuficient i s'hauria de millorar, especialment al ser un carrer poc transitat i amb poc veïnat. Una altra qüestió que es planteja és la possibilitat d'instal·lar punts de llum a una alçada més baixa, més propera a les persones però combinant fanals alts per garantir una il·luminació uniforme i sense punts o racons foscos. Una altra opció a tenir en compte seria garantir la connexió visual en determinats punts amb el carrer Sant Pere.

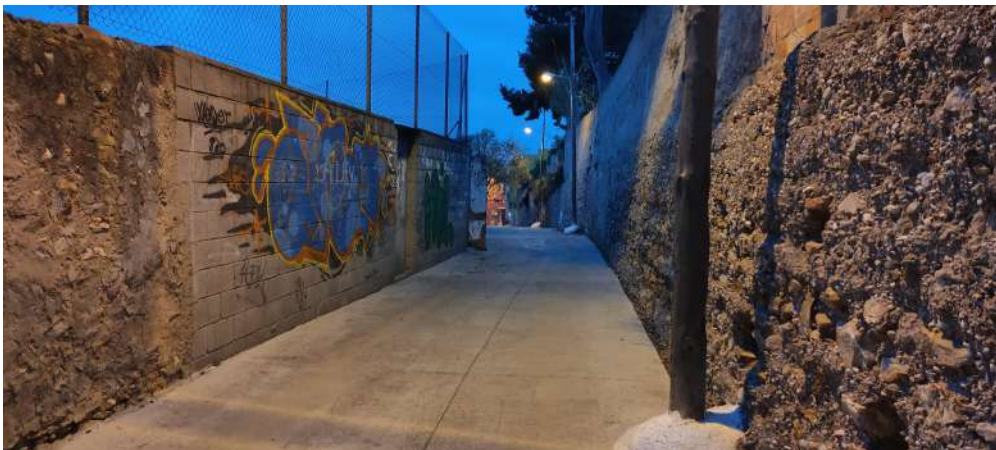

Figura 13. C/ Sant Pere Més Alt. Falta de visibilitat, poca il·luminació i parts posteriors de les parcel·les que generen percepció d'inseguretat.

Una altra qüestió que tractem en aquesta punt del recorregut és la vitalitat, els espais de relació i els equipaments de proximitat (la xarxa quotidiana). Les veïnes parlen del tancament de les botigues de proximitat amb el pas del temps i el desplaçament dels pols d'activitat a altres zones de la ciutat. Una de les demandes del veïnat és poder trobar els serveis essencials i les botigues amb productes de primera necessitat en un radi de 10-12 minuts caminant des de les llars. Tot i que els hi agradaria comptar amb més establiments i activitat comercial ho veuen difícil.

Consideren que les iniciatives de revitalització de carrers que consisteixen en la reconversió de baixos comercials en habitatges no són del tot funcionals. Expliquen que les botigues es perceben com espais d'ús semi-públic, que aporten vitalitat i formen part de la vigilància informal del barri, a vegades amb una funció concreta com a punts de referència, com per exemple al camí escolar. A més a més, les botigues sumen il·luminació al carrer, fet que es fa patent especialment quan l'enllumenat públic és insuficient.

Altres propostes per revitalitzar la zona és la construcció d'habitatges amb tipologies diverses que fomentin l'arribada al barri de diferents models de famílies i unitats de convivència, generant un perfil més divers de veïns i veïnes. D'altra banda, serà important que el disseny dels habitatges faciliti la transparència i la connexió visual amb el carrer per tal de generar la vigilància informal que contribueix a la percepció de seguretat.

Un altra proposta per fomentar la vitalitat i la presència de joves i adolescents, alhora que s'eviten les pintades indesitjades, és habilitar els murs del C/ Sant Pere Més Alt com a espais d'expressió artística per realitzar murals i graffitis.

Així mateix, es considera adient la proposta que inclou el planejament de generar petites placetes o eixamplaments dels carrers i que poden ser espais puntuals de trobada i descans. En concret, l'espai del C/ Sant Pere Més Alt se l'imaginem amb alguns bancs, plantes i algun arbre, papereres, un terra que no rellisqui i bona il·luminació. Pel que fa a les fonts, consideren que actualment ja hi ha suficients punts d'aigua a l'entorn i que no és necessari afegir-ne de nous.

Figura 14. Punt on es preveu el futur espai d'estada al C/ Sant Pere Més Alt.

5. Escales de connexió entre C/ Sant Pere Més Alt i C/ Sant Pere

És el primer punt de connexió amb la cota inferior que ens trobem des del colze del C/ Sant Pere Més Alt. Les veïnes observen que es tracta d'un tram molt llarg d'escales i que aquestes són molt empinades. Les consideren perilloses per un infant o una persona gran i no practicables amb un cotxet de nadó o amb el carro de la compra. La il·luminació és insuficient i massa tènue.

En canvi, és un punt utilitzat per adolescents.

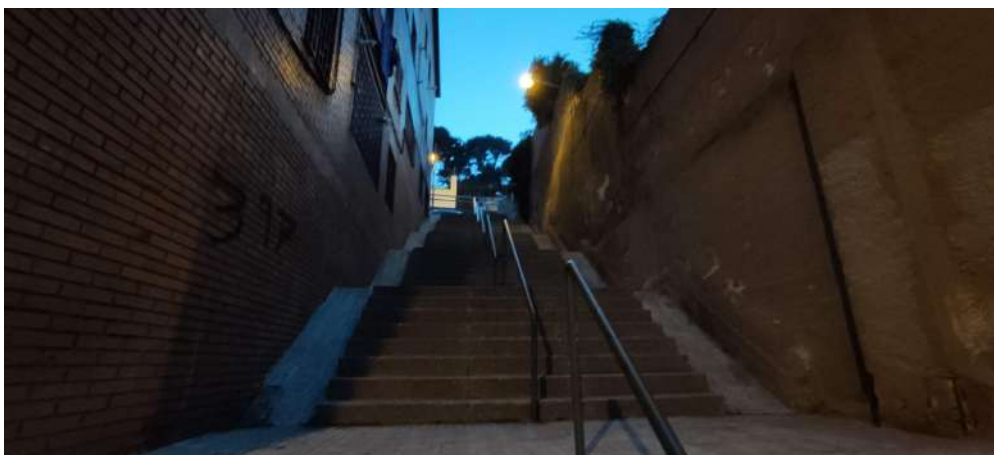

Figura 15. Escales entre els carrers Sant Pere i Sant Pere Més Alt.

6. C/ Sant Pere

Just baixant les escales arribem a un punt del C/ Sant Pere que és un mirador natural sobre el vessant que acollirà el futur parc i on les vistes s'estenen fins a l'riu i les ciutats veïnes. Actualment, les voreres estretes i els cotxes aparcats ens dificulten trobar un espai on parar-nos, parlar i/o contemplar les vistes. Una de les veïnes ens comenta que la conciliació del vehicle privat (tant la circulació com l'aparcament) amb les persones que caminen és una qüestió complicada que ja s'ha tractat als debats veïnals.

Figura 16. Cotxes aparcats al mirador del C/ Sant Pere.

En aquest punt, proper a Villa Rosita, parlem sobre el futur parc. Segons les veïnes el parc hauria de ser un espai verd i multifuncional, familiar, per a infants de diferents edats, adolescents, gent gran, per fer esport, per activitats lúdiques i comunitàries com concerts. Posen com a exemples d'espais agradables el parc de l'olivera i Can Julià. Aquest últim el valoren per ser un lloc tranquil que les transmet pau.

Una veïna observa que aquesta part del parc podria ser un espai naturalitzat, que donés la sensació d'estar en un àmbit natural tot i estar en un punt cèntric i accessible del municipi. Un espai per gaudir de la sensació d'estar fora de la ciutat i en contacte amb la natura, com una continuïtat del riu.

També seria important pensar un espai per gossos, ja que actualment els pipican existents estan bastant lluny i són insuficients.

El parc hauria de ser un espai de connexió, amb miradors per contemplar les vistes. Tot i que hi ha un petit debat, finalment sembla que l'opció preferida per les veïnes seria la de tenir un espai obert, tant de dia com de nit, amb diversos punts d'accés des dels diferents nivells i carrers que l'envolten. Per això seria important garantir la percepció de seguretat, amb tanques permeables i amb visibilitat entre l'interior i l'exterior del parc. Així mateix, seria important tenir en compte cap on miren les edificacions que envolten el parc, les obertures, les alçades... S'hauria d'evitar que el parc quedi situat a la part de darrere dels edificis sense connexió física i/o visual amb els carrers colindants.

Figura 17. Vista sobre l'espai on està planificat el futur parc.

Avancem pel C/ Sant Pere en direcció a la Baixada del Mas de les Flors. Fem una parada per parlar sobre la disposició dels contenidors d'escombraries, que no són accessibles. En aquest punt es comenta també la possibilitat de replantejar el model de recollida d'escombraries, per exemple amb recollida porta a porta.

Les veïnes comenten que es tracta d'un carrer amb les voreres massa estretes i que ningú les utilitza, tothom camina pel mig de la calçada. Una veïna explica que ja s'han traslladat a l'Ajuntament unes peticions consensuades pel veïnat sobre el C/ Sant Pere: que sigui un

carrer de plataforma única, diferenciant els vorals de l'espai dels vehicles; que es soterrí l'enllumenat públic i que s'actualitzin els fanals i el tipus d'il·luminació; un nou accés a Can Julià per la part superior del parc.

Figures 18 i 19. Contenedors no accessibles (esquerra) i cablejat elèctric que es demana soterrar (dreta) al C/ Sant Pere.

Figura 20. Voreres massa estretes al C/ Sant Pere. .

Finalment parlem sobre la memòria històrica i la representació de les dones a l'espai públic. Es proposa que els nous espais puguin tenir noms de dona, per exemple el nou parc, els carrers que encara no tenen nom o les noves placetes als eixamplaments dels carrers que es proposa generar amb el nou planejament.

7. Baixada del Mas de les Flors

Aquest carrer és un dels que es perceben amb més inseguretat del recorregut, juntament amb el C/ Sant Pere Més Alt. És un carrer pel que les dones participants afirmen que no passarien soles a la nit o que ho farien amb angoixa tal i com està actualment (poca

il·luminació, poc manteniment). Pel que fa a l'accessibilitat, és un carrer amb molta pendent, abans hi havia una barana però ja no està. Es necessita una barana i millorar el paviment perquè no rellisqui.

Figura 21. Baixada del Mas de les Flors, un dels punts de major percepció d'inseguretat del recorregut.

En arribar a l'accés a Can Julià parlem del futur parc que es preveu generar a l'espai existent entre aquest punt, el C/ Mossèn Pere Tarrés i el C/ Bonaventura Calopa. Les veïnes comenten que aquesta part del parc podria tenir un caràcter més urbà i connectat amb els carrers dels voltants, com un espai de transició entre l'espai natural del parc i el teixit urbà. Podria tenir un ús més pensat pels infants i adolescents, en relació a l'escola i l'institut que es troben a prop.

Una veïna planteja l'opció que les futures edificacions segueixin el traçat dels carrers Mallorca i Rafael Julià i Rosés i que la part del parc tocant a Bonaventura Calopa quedi oberta cap al carrer, deixant l'espai verd a la part baixa.

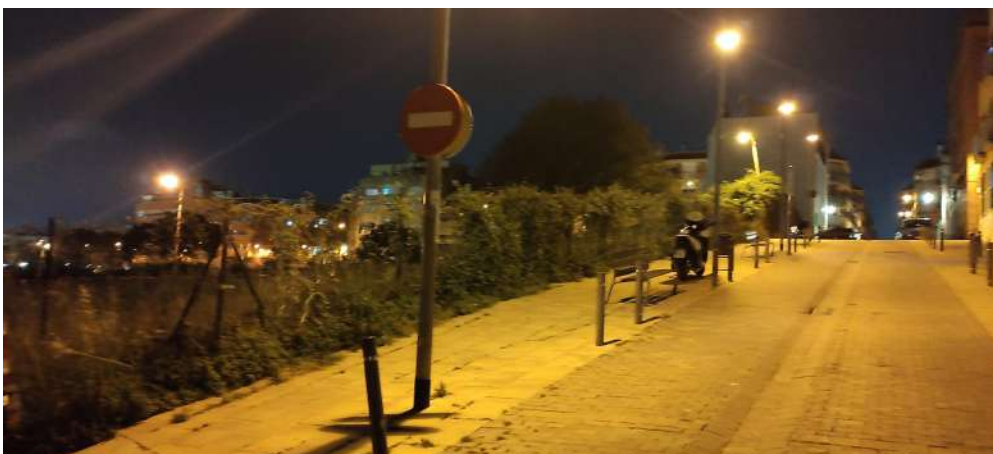

Figura 22. C/ de Rafael Julià i Rosés, es proposa seguir la línia de façana existent per obrir l'espai verd a C/ Bonaventura Calopa.

8. C/ de Rafael Julià i Rosés. Final del recorregut.

Acabem el recorregut tornant cap al C/ Mossèn Pere Tarrés pel C/ de Rafael Julià i Rosés. A la darrera parada les dinamitzadores demanen a les participants que destaquin aquells potencials que han percebut durant el recorregut pel barri.

Les veïnes coincideixen en que és una zona emblemàtica, amb caràcter, i que la seva essència s'hauria de mantenir en les futures intervencions, que haurien de ser respectuoses i conservar el traçat dels carrers existents. S'haurien de tenir en compte els petits detalls, creant "raconets" agradables. Consideren que és una zona de la ciutat molt maca, tranquil·la, amb el potencial de les vistes i els miradors.

Valoren el procés participatiu com una oportunitat per incorporar l'experiència del veïnat i fomentar el sentiment d'apropiació, per poder tenir en compte els petits detalls derivats de les necessitats quotidianes. A la part antiga no s'ha intervingut i aquesta és una oportunitat de fer-ho amb cura.

Comenten que ha estat difícil per elles incorporar la perspectiva de gènere fent l'exercici d'imaginar-se els espais transformats i que han aportat idees generals però que estaria bé poder concretar els detalls. Proposen que un cop feta la proposta de transformació es puguin fer maquetes o recorreguts virtuals per poder entendre millor com quedarien espais i poder fer aportacions més concretes.

Manuela Herrera, de l'Ajuntament de Sant Boi, convida a les veïnes a fer aportacions a la plataforma *Decidim Sant Boi* i a participar a la sessió de retorn on es compartiran els resultats de les diferents visites i accions participatives.

María Salinas, de l'Ajuntament de Sant Boi, tanca l'activitat agraint la participació i destacant la importància de recollir la veu de les veïnes i d'incorporar la seva experiència en la planificació urbana.

Figura 23. C/ de Rafael Julià i Rosés, compartim experiències a la darrera parada del recorregut.

4. PLÀNOL-RESUM DE RESULTATS

A. Percepció de seguretat: il·luminació i visibilitat

- A1. Els vianants no tenen visibilitat als encreuaments.
- A2. Espai poc il·luminat i sense concurrència de persones.
- A3. Murs alts i cecs i carrer sense concurrència de persones.
- A4. La proposta del planejament millorarà la visibilitat.
- A5. Manca il·luminació a tot el carrer. Angles cecs sense visibilitat.
- A6. Il·luminació massa tènue.
- A7. La tanca del futur parc (si n'hi ha) ha de permetre la visibilitat.
- A8. La manca d'il·luminació i de manteniment del carrer genera inseguretat.

B. Mobilitat i Accessibilitat

- B1. Falta de connexió per a vianants. Pas de vianants mal ubicat.
- B2. Velocitat excessiva dels vehicles.
- B3. La perllongació de C/ Cerdanya soluciona els problemes d'accessibilitat.
- B4. Tram massa llarg sense alternatives de recorregut accessible.
- B5. Carrer no accessible. Escales massa empinades.
- B6. Vehicles aparcats dificulten l'accés al mirador.
- B7. Contenidors no accessibles.
- B8. Es demana accés al parc des del nivell superior.
- B9. Vorerer massa estretes. Es proposa plataforma única.
- B10. Paviment relliscós. Manca de barana.

C. Edificació, infraestructures i xarxa quotidiana

- C1. Es proposa fomentar tipologies d'habitatge diverses amb accés i obertures que mirin al C/ Sant Pere Més Alt.
- C2. Manca de botigues i equipaments de proximitat.
- C3. Es demana el soterrament del cablejat elèctric.
- C4. Futures edificacions seguint l'alineament de façana de C/ Mallorca.

D. Espais de relació

- D1. Plaça d'accés al nucli antic. Espai d'estada amb bancs.
- D2. Espai d'estada amb bancs, arbre i plantes.
- D3. Mur lliure d'expressió artística.
- D4. Espai mirador.
- D5. Parc naturalitzat i multifuncional. Espai per a gossos.
- D6. Parc urbà en relació amb C/Bonaventura Calopa.